

Na osem let dolgo pot se je odpravila sama, z eriko, pisalnim strojem, in z na roke napisanim desetjezičnim slovarjem, ki ga je sama sestavila.

Olga M. Kralj



Lutkovno
gledališče
Maribor

.....

Olga

POPOTNE SKICE
GOSPODIČNE A.

.....

№ 4672

Avtorici koncepta:
Darka Erdelji in Vesna Vončina

PREDLOGI ZA PRIPRAVO NA OGLED PREDSTAVE

»Po svetu hočem potovati, uživati in gledati ... Kar lepega mi podari, listom tem zaupati ...« je zapisala gospodična A. ali Alma Karlin, ena največjih popotnic vseh časov. Na več kot osem let dolgo pot se je odpravila sama, z eriko, pisalnim strojem, in z na roke napisanim desetjezičnim slovarjem, ki ga je sama sestavila: »Na pot me ni silila želja po pustolovščini, temveč klic zadane naloge, ki je ni bilo mogoče zavrni: Pisala bom!«

Alma, Popotne skice gospodične A., je poetična predstava o korakih v neznanu in o iskanju življenja v pisani raznolikosti sveta ... Pa tudi o pomenu nizanja trenutkov, ki nas opisujejo, nam dajejo širine in globine ter se spreminjajo v spomine.

»Vsak človek, ki nam prekriža pot, je naš učitelj, ki nevede ali vede oblikuje naš značaj. Tako lahko svojo dušo primerjamo s potnim listom, v katerem je vsak, ki je kakorkoli posegel v našo usodo, zapustil svoj vizum ali žig. Naj bo močen ali slaboten, nobeden se popolnoma ne zabriše.«

VODILA ZA OBRAVNAVO PO OGLEDU

Alma Karlin (1889–1950)

Ena najbolj unikatnih in posebnih žensk v literarnem svetu in v svetu dobesedno je popotnica in literatka Alma Ida Wilibalda Maximiliana Karlin, ki se je rodila 1889. leta v Celju.



Tudi Alma je – kot večji del tedanjega celjskega meščanstva – govorila in pisala v nemškem jeziku, slovenskega jezika pa ni govorila najbolje in ga ni uporabljala veliko (le pogovorno). V družini so govorili nemško. Srednjo šolo je zaključila v Gradcu, nato pa je odšla v London, kjer je študirala številne jezike (angleščino, francoščino, latinščino, italijanščino, norveščino, danščino, ruščino in španščino). Na začetku 1. svetovne vojne se je umaknila na Švedsko in Norveško, saj je bila kot državljanka Avstro-Ogrske v Londonu nezaželena. Po vojni, leta 1918, se je vrnila v Celje, kjer je ustanovila šolo za tuje jezike, v njej pa je že dozorela odločitev za potovanje okoli sveta. Kupila je svoj prvi pisalni stroj, eriko, ki jo je spremljal do konca življenja.

Na pot se je odpravila 24. novembra 1919 in potovala po svetu dobrih osem let.

V času, ki je bil še zelo oddaljen od interneta, mobilnih telefonov in spletnih navigacij, je sama prepotovala Severno in Južno Ameriko, Daljni vzhod, Tihomorske otoke, Avstralijo, Indijo, Japonsko ... Svoja popotovanja in doživetja je objavljala v različnih časopisih in revijah, ob tem pa strastno zbirala predmete in jih pošiljala domov. Nekateri ohranjeni primerki so danes del stalne razstave v Pokrajinskem muzeju Celje.

Opus Alme Karlin obsega 24 objavljenih knjig, več kot 40 proznih del (novele, črtice, članki, pesmi), notnih zapisov in risb. Pisala je v nemščini in angleščini.

Na spletu so na voljo številni prispevki in članki o tej unikatni popotnici in pisateljici, obstaja pa tudi spletna stran Virtualno domovanje Alme M. Karlin.

Popotne skice gospodične A.

Z raziskovanjem dokumentarnega in arhivskega gradiva smo na zemljevid zgodovinskih osebnosti postavili žensko, ki je bila vse prevečkrat zapostavljena. A za osnovo predstave ne bo služil Almin potopis, temveč izbrani trenutki in dogodki, ki so Almo zaznamovali ter zaobjemajo bistvo njenega videnja prostora in časa, skozi katerega je potovala.

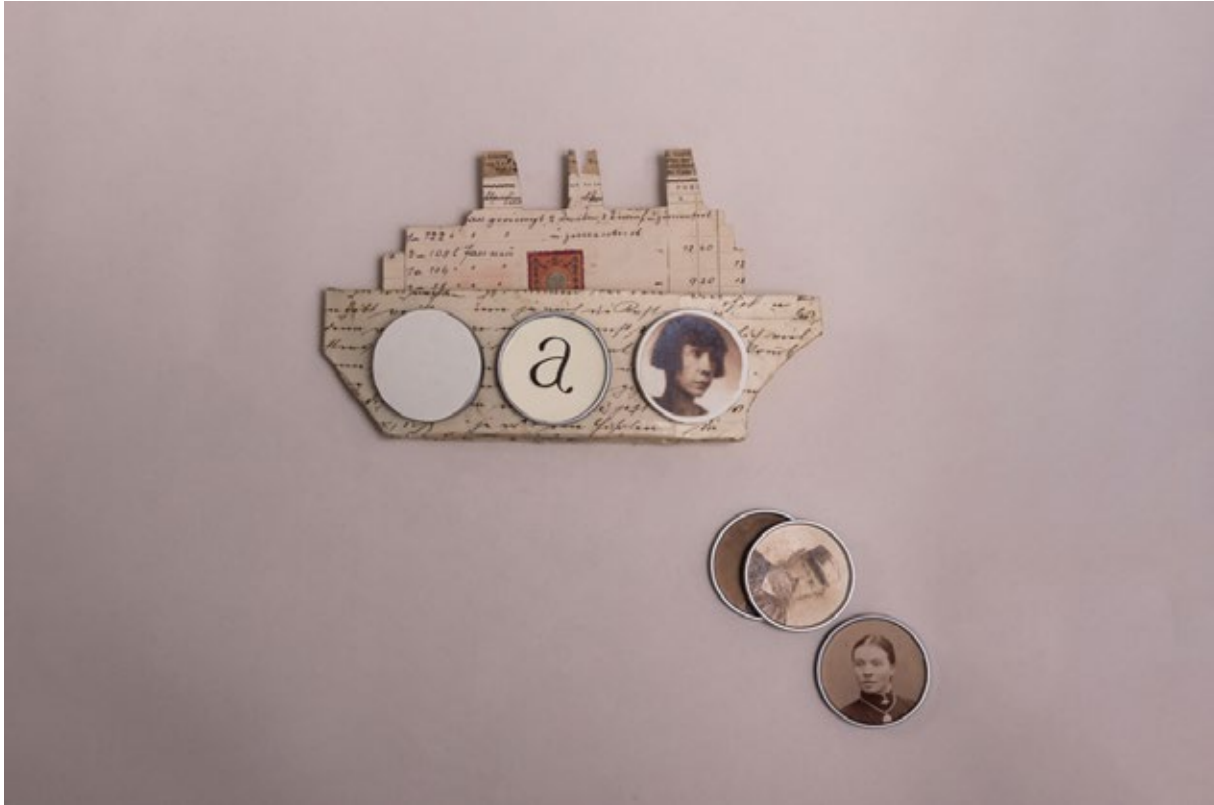
Predstava je zasnovana kot kolaž.

Beseda kolaž izvira iz francoščine in pomeni lepljenje, sestavljanje.

Predstava ima podnaslov *Popotne skice gospodične A.*, ki vsebinsko in pomensko poudari koncept uprizoritve. Predstava nas vodi skozi 11 postaj, izbranih, ker so na poseben način zaznamovale svetovno popotnico Almo Karlin, ki je v svojih literarnih delih osebe pogosto poimenovala samo z inicialkami, kot gospodična pa je bila v njenih časih poimenovana vsaka neporočena ženska.

Minimalizem lutkovne umetnosti

Vsaka od enajstih zgodb ima svoj način interpretacije. Alma niza svoje zgodbe s pomočjo predmetov, ki jih nosi s seboj na svojem popotovanju (kovanci, časopis, pisma, slovar, zemljevidi, stare fotografije ...). Predmeti se med pripovedovanjem sestavljajo in spreminjajo v lutke in dele scenografije ter tako na minimalističen način vzbujajo gledalčevo domišljijo.



Vsaka zgodba se zaključi z nosilcem spomina – predmetom, ki simbolizira zgodbo. Ta predmet zažari kot zvezda na nebu spominov. Z vsakim spominom je zvezd več in nebo nad njo bolj polno in toplejše.

Alma Karlin nekoč in danes

Predstava nam ponuja izvrstno izhodišče, da se spoprimeemo z aktualnimi vprašanji družbenih vlog in spolne identitete, ki so vpletene v tkivo našega sveta.

Pot Alme Karlin nas opominja, koliko moči je potrebne, da se posameznik lahko iztrga iz primeža družbenih pričakovanj. Ob razmišljanju o njenem življenju so po navadi v ospredju pustolovščine in doživetja, ki jih je sama opisovala v svojih potopisnih knjigah.

Vendar pa je proces nastajanja predstave ustvarjalke vodil k iskanju razpoloženi n občutij, ki jih branje njenih del vzbuja v nas.

Razkrivanje pristnega čudenja, občudovanja, prelepih primerjav, trenutki črnega obupa ... vse to skozi odlični slog pred nas postavlja popotnica Alma. Njena pot ni le geografsko premikanje po premici, je beleženje njenih najglobljih občutenj in razmislekov, ki nam jo orisujejo kot subtilnega in zelo posebnega človeka, a obenem pogosto človeka svojega časa in zgodovinskega trenutka. Univerzalnost njenih zapisov se prepleta s časovno zaznamovanostjo, ki bi je danes ne ubesedovali več na enak način. In vse to je bogat material za subtilno tkanje intimne predstave o Almi in o vseh nas. Poetična predstava o korakih v neznanu in o iskanju življenja v pisani raznolikosti sveta, pa

tudi o pomenu nizanja trenutkov, ki nas opisujejo, nam dajejo širino in globino ter se spreminjajo v spomine. Skozi izbrane trenutke poti Alme Karlin spoznavamo, da so naša življenja sestavljena iz spominov, da vse, kar se nam zgodi, vpliva na to, kdo smo in kako vidimo svet okoli sebe.

PREDSTAVITEV EKIPE

Darka Erdelji režiserka, avtorica koncepta in likovne podobe

Darka Erdelji je študirala na gledališki akademiji DAMU v Pragi in leta 1999 pridobila naziv magistrica lepih umetnosti (smer lutkovna scenografija). Magistrirala je s celovito podobo avtorske predstave *Zgodba o vojaku*, ki je bila uspešno uprizorjena na Prvem odru v Maribor (2004). Nekaj let je opravljala naloge umetniške vodje lutkovnega gledališča Soup Theatre v St. Johnu v Kanadi, leta 2010 pa se je kot lutkovna scenografka zaposlila v Lutkovnem gledališču Maribor, kjer je ustvarila številne scenografije in likovne podobe uprizoritev (*Platnomer*, *Pirat in luna*, *Pobegla hiška*, *Skodelica morja* ...). Pripravila je tudi nekaj manjših razstav, za svoje ilustracije slikanic pa je bila večkrat nagrajena.

Metka Damjan dramaturginja in lektorica

Po študiju na Pedagoški fakulteti v Mariboru je 18 let poučevala slovenski jezik s književnostjo na različnih srednjih šolah ter bila predavateljica na višjih in visokih šolah. Je avtorica učbenikov za poslovno komunikacijo.

Kot samozaposlena gledališka lektorica deluje v skorajda vseh slovenskih gledališčih, in sicer: Drama SNG Maribor, Drama SNG Ljubljana, Mladinsko gledališče Ljubljana, Slovensko ljudsko gledališče Celje, Gledališče Ptuj, Prešernovo gledališče Kranj, Mini teater, Lutkovno gledališče Ljubljana, sicer pa je redna sodelavka v Lutkovnem gledališču Maribor.

Svoje znanje deli tudi v Gledališki šoli Prve gimnazije Maribor, kjer že 20 let deluje kot mentorica za gledališki govor in kot lektorica pri produkcijah.

V gledališčih deluje tudi kot prevajalka, avtorica priredb oz. dramatizacij in kot dramaturginja. Leta 2015 je dobila Borštnikovo nagrado za dramaturški koncept Hedde Gabler.

Mateja Starič avtorica glasbe in zvočne podobe

Mateja Starič je kot oblikovalka vizualnih komunikacij zaključila Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, vendar njena vzporedna glasbena pot sega še dlje nazaj. Redno se je šolala za solo petje in že zgodaj začela ustvarjati glasbo in zvok za filme, gledališče, animacije in druge medijske projekte. Ustvarila je glasbo in ponekod zvočne efekte za animirane filme: *Zasukanec* in *Lovesick* (Špela Čadež),

Čikorja an' Kafe ter *The Box* (Dušan Kastelic), *Egon in klobuk* (Igor Šinkovec), *Podlasica* (Timon Leder)
... Naredila je glasbo za več lutkovnih predstav: *Dinozavri v cirkusu*, *Rdeča kapica*, *Klobuk gospoda Konstantina*, *100 na uro* ... in kot redna sodelavka naredila glasbo za več kot 15 različnih oddaj in filmov v produkciji RTV Slovenija. Z Lutkovnim gledališčem Maribor je nazadnje sodelovala pri uprizoritvi *Snežna kraljica*.